

OSLO OG OMLAND FRILUFTSRÅD

Samarbeidsorgan til behandling av spørsmål som berører friluftsliv og naturvern, herunder sikring og bruk av friluftsområder i Akershus, Buskerud, Oppland og Oslo.

Adresse: Storgata 28 A, 0184 Oslo. Tlf. 22 17 84 00. E-post: oof@friluftsrad.no
Kontonummer: 1602 57 5603

Vann- og avløpsetaten, Oslo kommune

postmottak@vav.oslo.kommune.no

Deres ref.: 17/13965

Oslo, 19. mars 2018

Innspill til planprogram for

Ny vannforsyning for Oslo

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) har som hovedformål å ivareta Marka, markaloven, naturmangfoldet og friluftslivet i regionen.

OOF er positiv til at det etableres bedre vannforsyning til Oslo, slik at vannberedskapen blir bedre og tryggere. Etableringen av tunnelen medfører noen større utfordringer for natur og friluftslivet. Det dreier seg i blant annet om de enorme steinmassene som skal ut av fjellet, og som det må finnes egnet bruk eller deponier for. Det dreier seg også om etablering av tverrslag og bygg i viktig natur og friluftslivsområder, og det blir også viktig å unngå at vann og vassdrag påvirkes negativt av tunellbyggingen.

Viktige momenter for natur- og friluftinteressene er derfor:

- Valg av områder for tverrslag/dagsone og veier til disse områdene
- Massehåndtering og valg av områder for permanent og/eller midlertidig massedeponi
- God utredning av temaer som angår natur- og friluftsliv
- God medvirkning inkludert befaringer

DNT Oslo og Omegn støtter høringsuttalelsen.

Valg av områder for tverrslag/dagsone

I planprogrammet legges det opp til at det skal etableres et tverrslag ved Vefsrud ved Holsfjorden i Lier, et tverrslag i Lommedalen/Steinskog-området i Bærum, og et tverrslag og dagsoneanlegg i Huseby/Makrellbekken-området i Oslo.

Både i Bærum og i Oslo er det 3 alternative lokaliseringer og flere av disse berører viktige natur- og friluftsinnteresser.

Lier

Vefsrud

Her er det, ifølge naturbase, registrert noen få enkeltarter. Det er mange kulturminner og ingen merkede stier eller løyper i eller ved området.

Bærum

2 alternativer i Lommedalen (A1 og A2)

Lommedalselva snor seg rundt lokaliteten A1 i nord og går nordøst for lokalitet A2. Lommedalselva er karakterisert som et viktig bekkedrag, og det er bl.a. funnet elvemusling her. Det er ingen merkede turveier, stier eller løyper direkte tilknyttet lokalitetene, men det går løyper og stier i nærheten (ut.no og skiforeningen.no). Det går f.eks. en blåmerket sti nord for lokalitet A1 gjennom Muserud og ned på Skollerudveien.

Alt. 3: Steinskogen (A3)

Dette området ser ut, fra kartet på side 23 i planen, til å ligge midt i steinbruddet på Steinskogen og vi antar derfor at dette alternativet i liten grad berører natur- og friluftsinnteressene. Men, vi må påpeke at OOF har gått imot utvidelse av steinbruddet i forbindelse med en høring om utvidelse av Franzefoss Steinbrudd tidligere i vinter.

Oslo

I Oslo planlegges det både tverrslag og dagsoneanlegg, og et 500 kvadratmeter stort bygg.

Alt 1: Huseby leir vest (B1)

Det markerte området, på kartet s. 24 i planen, ligger i Mærradalføret med Mærradalsbekken og turvei A4. Turveien er en del av Oslos turveinett som gjør det mulig for lokalbefolkningen å bevege seg i relativt uberørte områder fra fjorden til Marka. Ifølge naturbase er det slåttemark (verdi B) sør i området, rik edelløvskog (verdi B) og gråor heggskog (verdi A) langsmed Mærradalsbekken på vestsiden.

Alt 2: Huseby leir sør (B2)

Området er markerte på kart, s. 24 i planen, og ligger også i Mærradalføret med Mærradalsbekken og i tilknytning til Husebyskogen i øst. Turvei A4 går nede i Mærradalen, mens turvei A12 krysser øst-vest på tvers av dalen. Dette er både et viktig nærfriluftsområde og viktig ferdselsårer for friluftslivet. Ved lokalitet B2 finnes rik edelløvskog (verdi B) langsmed Mærradalsbekken på vestsiden, hagemark (verdi C) i området og gammel barskog (verdi A) sørover.

Alt 3: Makrellbekken/Montebello (B3)

Området er markert på kart s. 24 i planen og dekker grøntområdet ved den historiske Husebybakken. Her er det i dag et lite skileikanlegg. Turvei A3 passerer gjennom området og er en viktig ferdselsåre mellom Skøyen og Røa/Holmenkollen. I dette tett bebygde området finnes slåttemark (verdi A), rik edelløvsskog (verdi B), gråor heggeskog (verdi B), kalkbarskog (verdi B).

OOFs konklusjon:

- I Bærum/Lommedalen ser det ut til at alternativ A3 – Steinskogen/Steinshøgda (Franzefoss) – kan være det beste alternativet for natur- og friluftsjnteressene i Bærum.
- I Oslo inneholder alle alternativene svært viktige natur- og friluftsjnterverdier. Vi kan derfor ikke anbefale noen av disse alternativene og anbefaler at en vurderer andre alternativer.
- En begrunnelse for hvorfor akkurat disse alternativene er valgt bør komme fram av planprogrammet.

Massehåndtering og valg av områder for permanent og/eller midlertidig massedeponi

I følge planprogrammet vil tiltaket generere store mengder overskuddsmasser. Det anslås et masseoverskudd på ca. 2–2,4 millioner kubikkmeter løse steinmasser. Dette er enorme mengder som skal fraktes ut gjennom tettbebygde strøk og så deponeres.

Bærum og Oslo kommune må i nærmeste framtid håndtere betydelige overskudd av masser som følge av mange sammenfallende store samferdselsprosjekter som Ringeriksbanen, E16, Fornebubanen og nye E18.

På s. 20 og 21 i planen antydes det at det kan være aktuelt med en separat plan for massehåndtering og at en vil sikre, gjennom rekkefølgebestemmelser, at massehåndterings-spørsmålet er avklart seinst når arbeidet med tunnelen starter: *“... separate planprosesser skal det i reguleringsplan for ny vannforsyning etableres rekkefølgebestemmelse(r) som sikrer at tilfredsstillende løsninger for massehåndtering foreligger senest ved oppstart av sprenging/boring av fjellanlegg og tunneler.”*

Dette vil vi advare sterkt imot. Massehåndterings-spørsmålet må planlegges og avklares i god tid før arbeidet med tunnelen settes i gang.

OOFs konklusjon:

- Utfordringene med håndtering og deponering av overskuddsmassene må utredes og konsekvensene for natur, friluftsliv og miljø må få en svært grundig behandling.
- Massehåndterings-utfordringene må være avklart i god tid før arbeidene med tunnelen settes i gang. Det beste er at dette spørsmålet inngår i planen for selve tunnelen, og at en ikke venter med dette viktige spørsmålet til etter at tunnelen er vedtatt bygd.

Utredning av temaer som angår natur og friluftsliv

I Oslo og Akershus omfatter planområdet både landbruksområder, natur- og friluftsområder og boligområder. Vi er glad for at viktige temaer som landskapsbilde, nærmiljø og friluftsliv, støy, kulturminner, kulturmiljøer og naturmangfold skal konsekvensutredes. Vi er også fornøyd med at det skal utarbeides en miljøoppfølgingsplan.

Nærmiljø og friluftsliv

Store deler av planområdet ligger i Marka som er vernet for friluftsliv, idrett og naturopplevelse. Andre deler er natur- og friluftsområdene i byggesonen. Her finner vi viktige nærfriluftsområder for befolkningen i området. Nærfriluftsområder har stor verdi og er et satsingsområde fra nasjonale myndigheter. Dette slås blant annet fast i «*Stortingsmelding om friluftsliv*» (2016) og i Miljødirektoratets nærmiljøsatsing (2015). Myndighetene har også satt i gang det nasjonale prosjektet «*Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder*», som har som formål å identifisere viktige arealer for friluftsliv i hver kommune i Norge. Bærum kommune er ferdig med dette arbeidet (naturbase.no), og Oslo kommune er i full gang.

Planområdet inneholder et stort nettverk av turveier og skiløyper. Vi ber om at omfattende massetransport ikke skjer på turveier, turstier eller løyper.

I planprogrammets kapittel 3.4.1 som tar for seg rammer og føringer fra Akershus fylkeskommune er «Aktivitetsløftet - regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus for 2016-2030» utelatt. Da planområdet inneholder områder som brukes til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv bør denne regionale planen også være med i planprogrammet.

Vann og elver

Tunellen og anleggsarbeidet kan påvirke vann i Marka og elver i både Bærum og Oslo. Lommedalselva, Lysakerelven, Mærradalsbekken, Makrellbekken (og dermed Hoffselven og Frognerelven) ligger innenfor eller i tilknytning til planområdet. Organisasjonen mener at det er særdeles viktig at hydrogeologiske og geologiske forhold undersøkes meget grundig i forkant og da særlig med tanke på sprekkesoner. Sårbarheten og faren for dreining av myrer og vassdrag må også undersøkes. Vi forutsetter at nødvendige tiltak iverksettes slik at en unngår at grunnvann og overflatevann blir berørt, slik myrer, tjern og innsjøer i Østmarka ble da bygging av tunnelen Romeriksporten punkterte grunnvannsmagasinerne under nordlige deler av Østmarka.

Biologisk mangfold

Det er positivt at det skal gjennomføres supplerende registrering av naturmangfold i og ved planlagte dagsoneanlegg på Vefsrud og Lommedalen. Vi er svært uenige i vurderingen at området Huseby anses å være tilstrekkelig kartlagt. Alternativene for tverrslag/dagsoneanlegg ligger i eller ved vassdrag, kulturlandskap, slåttemark, gammel barskog og edelløvskog – områder kjent for å være viktige og artsrike habitater. Det som per dags dato er å finne i Naturbase og Artsdatabanken bør ikke anses som en fasit, men en indikator på hvilke verdier som kan avdekkes ved en kartlegging. Det er viktig at en slik kartlegging gjøres kompetente fagpersoner i felt på våren/forsommeren, da muligheten for å oppdage arter er størst.

OOFs konklusjon:

- at kartlegging og verdsetting av friluftsområder i Lier, Bærum og Oslo må være en del av friluftslivsutredningen.
- at en unngår omfattende transport i turstier, på turveier og i skiløyper.
- at Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus for 2016-2030 bør inkluderes i planprogrammets kapittel 3.4.
- at det må iverksettes nødvendige tiltak slik at en unngår at grunnvann og overflatevann blir berørt.
- at feltkartlegging gjøres av kompetente fagpersoner.

Medvirkning

Det finnes en rekke lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner som sitter på mye kunnskap om de aktuelle områdene i Oslo, Akershus og Buskerud. Det finnes bla. lokale elveforum i både Oslo og Bærum, mange lokale naturvernorganisasjoner og DNT og Skiforeningen har stier og løyper i nærheten.

Vi er glad for at det legges opp til inkludering av interesseorganisasjoner i planprosessen. I planprogrammets kapittel 5.2.3 står det at dialogmøter vil avholdes etter behov og ønske. Vi har god erfaring med slike dialogmøter og befaringer i andre saker, og vi håper at lokale ressurser også i denne saken vil utnyttes i konsekvensutredningen og videre i planprosessen. Ta gjerne kontakt med organisasjonene direkte eller oss angående dette.

OOFs konklusjon:

- at lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner bør kontaktes for å sikre at lokal kunnskap om natur- og friluftslivsverdier i området kommer fram.
- at det bør legges opp til dialogmøter og befaringer med natur- og friluftslivsorganisasjonene, spesielt med tanke på plassering av tverrslag og massedeponi.

Vi ønsker dere lykke til med videre behandling av planprogrammet.

Med vennlig hilsen
Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval
Rådgiver

Godkjent og elektronisk ekspedert